

Motion till riksdagen 2005/06:A310

av **Margareta Andersson m.fl. (c)**

För ett jämställt samhälle

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att bryta kvinnors underordning så att män och kvinnor får samma möjligheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att stärka kvinnors ekonomiska situation.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att underlätta för servicetjänster i hemmet.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att bredda kvinnors arbetsmarknad genom att konkurrensutsetta offentlig sektor.³
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att underlätta för kvinnor att starta och driva företag.³
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att underlätta för kvinnor och män att få balans mellan familj, fritid och arbetsliv.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att öka barnfamiljers valfrihet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att stoppa mäns våld mot kvinnor.⁴
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att det behövs en total översyn av svensk lagstiftning som rör regleringen av privatekonomisk karaktär mellan makar och sambor.⁵
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att aborter skall tillåtas även för utländska kvinnor i Sverige.⁶
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att arbeta för att prostitution och människohandel upphör.⁴
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att kvinnor och män skall behandlas lika i vård och omsorg.⁶
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att åtgärda ohälsan för kvinnor och män i arbetslivet.

Fel! Okänt namn på

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att kvinnor helt och hållet skall involveras i förhandlingar och fredsavtal på nationell och internationell nivå.⁷

¹ Yrkande 2 hänvisat till FiU.

² Yrkande 3 hänvisat till SkU.

³ Yrkandena 4–5 hänvisade till NU.

⁴ Yrkandena 8 och 11 hänvisade till JuU.

⁵ Yrkande 9 hänvisat till LU.

⁶ Yrkandena 10 och 12 hänvisade till SoU.

⁷ Yrkande 14 hänvisat till UU.

Bejaka olikheter men bekämpa orättvisor

Centerpartiets vision är ett jämställt samhälle där kvinnor och män har lika möjligheter, lika fria livsval och ett delat ansvar för att få vardagspusslet att gå ihop. Vår utgångspunkt är att kvinnor och män är fria individer, med olika behov och olika sätt att leva sina liv. Grunden för ett verkligt jämställt samhälle måste vara principen om alla människors lika rätt och värde. Ingen människa ska behandlas annorlunda än någon annan på grund av sitt kön.

Det ojämställda samhället drabbar i första hand kvinnor, men jämställdhet är långt ifrån en angelägenhet bara för kvinnor. Verklig jämställdhet kan bara nås om kvinnor och män arbetar tillsammans, mot samma mål och med samma vilja att bryta diskriminerande mönster och beteenden hos den enskilde och i samhället. Lösningen är inte att måla upp männen som fiender. Jämställdhet kan aldrig kommenderas fram. Mycket av jämställdhetsarbetet handlar om attitydförändringar.

Det historiska arvet konserverar fördelningen av makt och resurser. Om vi ska lyckas bryta orättvisorna måste olikheter mellan individer ses som en tillgång, både kvinnor och män får förutsättningar att utvecklas och den skeva fördelningen förändras. Centerpartiet vill bryta kvinnors underordning i samhället så att kvinnor och män får samma möjligheter. Vi måste se orättvisorna och vilja förändra situationen – det är feminism.

Svaret på dagens problem är inte mer av gårdagens lösningar – det är snarare vänsterpolitik som bär ansvaret för dagens situation. Sverige behöver en ny regering som arbetar för att öppna alla de dörrar vänsterkartellen har stängt för Sveriges kvinnor. Jämställdhet kan inte uppnås med ett kollektivistiskt synsätt där alla kvinnor, eller alla män, betraktas som en homogen grupp med samma behov och samma önskemål. Det är dags att göra upp med föreställningen om att kollektiva, likformiga lösningar skapar ett jämställt samhälle. Centerpartiet ser kvinnor som individer och tror att lösningar som tar vara på människors individuella behov är det bästa sättet att öka jämställdheten.

Myten om det jämställda Sverige

Sverige framställs ofta som ett jämställt land. Mycket positivt har skett på jämställdhetsområdet, och i jämförelse med många andra länder har möjligheterna för svenska kvinnor blivit bättre. Men mycket återstår att göra innan Sverige på allvar kan sägas vara ett jämställt land.

Fortfarande tjänar män mer än kvinnor. Fortfarande startar fler män än kvinnor företag. Fortfarande är det kvinnorna som utför den största delen av det obetalda arbetet i hemmet och tar störst ansvar för barnen. Fortfarande diskrimineras många kvinnor, enbart på grund av sitt kön, och fortfarande finns det män som slår kvinnor. Allt detta är tecken på ett samhälle där mannen i många avseenden fortfarande är överordnad kvinnan. Fortfarande, år 2005, har vi ett historiskt arv som innebär att mannen är den som betraktas som normen i det svenska samhället.

Fel! Okänt namn på

Om vi ska lyckas bryta med de invanda maktstrukturerna måste det skapas förutsättningar för en jämställdhet som låter både kvinnor och män utvecklas, och där systemen inte konserverar fördelningen av makt och resurser utifrån ett könsperspektiv. Med rätt förutsättningar är det möjligt att bryta kvinnors underordning i samhället så att kvinnor och män får lika valmöjligheter i livet och att alla behandlas lika oberoende av sitt kön.

De politiska nivåerna har ett stort ansvar för att synliggöra ojämställda mönster och strukturer, öka kunskapen och kännedomen om hur jämställdheten utvecklas och analysera och utvärdera effekterna av den förda politiken. För att nå våra mål måste vi analysera förslagen på alla politiska nivåer och se om de bevarar, gynnar eller omfördelar makt och medel. Det finns idag olika medel och verktyg som vi kan använda oss av för att se om vi med vårt sätt att arbeta når målet om ett jämställt samhälle. Till exempel kan vi som ett verktyg i kommuner, landsting/regioner och riksdag se om olika förslag bevarar de skillnader som finns, gynnar en grupp där många kvinnor ingår eller om det tydligt omfördelar makt och medel.

Vi behöver förbättra tillgången på könsuppdelad statistik, i syfte att skynda på jämställdhetsarbetet. I en ny regering kommer Centerpartiet att arbeta för att det ska finnas en jämställdhetsanalys i budgeten. Värderingar och attityder som befäster förlegade könsroller måste förändras i jämställd riktning. Ska vi lyckas med det krävs det ett arbete på flera plan, alltifrån vilka politiska beslut som fattas, hur myndigheter agerar och i slutändan hur vi som individer gör. Ska vi lyckas förändra människors attityder och värderingar måste jämställdhetsarbetet starta tidigt, så att vi redan som barn lär oss att kvinnor och män är lika mycket värda och att vi har rättigheter och samma valmöjligheter i livet oavsett om man är flicka eller pojke. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att bryta kvinnors underordning så att män och kvinnor får samma möjligheter.

Öppna de (s)tängda dörrarna för kvinnorna

Vänsterfeminister har pratat och analyserat i årtal kring kvinnors underordning och maktlöshet men har inte kommit med några lösningar som fungerar. Det har varit mycket snack och lite handling. Vi har hört fagert tal om kvinnor i offentlig sektor och att vi har fått lära oss att vi har världens mest jämställda regering.

Men det är en klen tröst när den politik de fört har lett utvecklingen i helt fel riktning. Istället för en ökad jämställdhet kan många kvinnor inte leva på sin egen lön utan sitter fast i ett osunt bidragsberoende. Istället för minskade löneskillnader har lönegapet mellan män och kvinnor ökat. Och istället för en vidgad arbetsmarknad har kvinnor systematiskt låsts fast i lågavlönade yrken, ofta i offentlig sektor.

Vänsterkartellen har haft sin chans att visa vad den kan göra för jämställdheten och misslyckats. Om vi ska nå ett jämställt samhälle duger inte vackert prat. Det är dags att gå från ord till handling. I en ny regering kommer Cen-

terpartiet att arbeta för att öppna alla de dörrar som vänsterkartellen har stängt för Sveriges kvinnor.

Makt och inflytande

När både kvinnor och män finns med och delar makt och inflytande i alla delar av vårt samhälle får vi ett bättre samhälle. Att både kvinnor och män finns med i beslutande organ är inte minst en viktig demokratifråga. Grunden är att kvinnor och män har olika bakgrund, olika erfarenheter och därför tillför olika kompetenser, olika kompetenser som så väl behövs för att få ett bredare beslutsunderlag i olika samhällsfrågor för att nå ett bättre samhälle. För oss är det självklart att se att det behövs både kvinnor och män inom alla samhällsområden på olika beslutsnivåer, såväl i ledningen för det offentliga som i näringslivet.

Vi tror inte att lösningen är kvotering för att öka kvinnors makt och inflytande. Det handlar om att synliggöra ojämställda mönster och strukturer, öka kunskap och kännedom om hur jämställdhet utvecklas och analysera och utvärdera effekterna av den förda politiken. Med fler kvinnor som startar och driver företag får vi en starkare ekonomisk utveckling, men det har även andra positiva effekter. En sådan effekt är att fler kvinnor skapar, och deltar i, de informella nätverken från vilka styrelseledamöter, vd:ar och ordförande rekryteras. Fler kvinnor i näringslivet undergräver de könsroller och normer som exkluderar kvinnor från inflytande och delaktighet i samhället.

Mer pengar i plånboken

Kvinnor ska inte behöva byta kön för att få högre lön. Löneskillnaderna mellan män och kvinnor är fortfarande stora och har dessvärre ökat ytterligare de senaste åren. Störst är skillnaderna i den statliga sektorn. Nära hälften av de yrkesverksamma kvinnorna arbetar i låglöneyrken i offentlig sektor där det har visat sig svårt att få upp lönerna tillräckligt snabbt. Låga löner tillsammans med höga skatter för människor med låga och normala inkomster gör att många kvinnor är beroende av bidrag för att över huvud taget få ekonomin att gå ihop.

Lågavlönade kvinnor är ofta fastlåsta i en situation de inte kan komma ur. Det är inte rimligt att en ensamstående deltidsarbetande mamma som vill arbeta heltid inte tjänar på att gå upp i arbetstid när löneökningen äts upp av t.ex. minskat bostadsbidrag. Oavsett hur mycket hon jobbar gör bidragsminskningar att hon har lika lite pengar att leva på i slutändan. Det är dags att ge lågavlönade kvinnor makten över sin ekonomi och sin försörjning.

Centerpartiet vill sänka skatten för låg- och normalinkomsttagare, vilka ofta är kvinnor, så att människor kan leva på sin egen lön. Med vårt skatteförslag får dessutom kommuner och landsting behålla en större del av sina resur-

Fel! Okänt namn på

ser. Tillsammans med minskad statlig detaljstyrning innebär det en reell möjlighet för kommuner och landsting att höja lönenivån för lågavlönade kvinnor i offentlig sektor.

Centerpartiet vill öka den ekonomiska friheten genom:

- **En inkomstskattereform**

Centerpartiets förslag till en skattereform gynnar främst låg- och normalinkomsttagare, som ofta är kvinnor. Det nuvarande grundavdraget ersätts med en skatte- och förvärvsrabatt som ger människor mer pengar i plånboken efter skatt och leder till minskat bidragsberoende. Med våra förslag slipper dessutom fler att betala statlig inkomstskatt, vilket ger ytterligare minskade marginaleffekter.

- **Mer pengar till kommunerna**

Om vi ska klara rättvisare löner är en viktig grundförutsättning att skapa möjligheter för en starkare kommunal skattebas och respekt för det kommunala självstyret. Centerpartiets skatteförslag innebär att kommunerna får behålla mer av sina pengar och blir då finansiellt sett oberoende av statsbidrag. Det betyder att staten inte kan detaljstyra hur kommunen vill använda sina pengar. Kommunerna kan då välja att lägga sina pengar på att t.ex. höja lågavlönade kvinnors löner. Vad som ovan anförts om att stärka kvinnors ekonomiska situation bör ges regeringen till känna.

Mer tid över

Inom tjänstesektorn finns en stor potential både vad gäller nya företag och fler arbetstillfällen. Men den hårda beskattningen på arbete sätter stopp för en utveckling bl.a. i denna sektor. Många barnfamiljer och äldre skulle ha stor hjälp av en skattereduktion på tjänster. Att kunna anlita hjälp med städning, fönsterputsning och annat skulle t.ex. frigöra tid för att vara tillsammans med barnen och göra det möjligt för äldre att bo kvar hemma om de så önskar.

Både s och v motarbetar konsekvent alla idéer om ett s.k. RUT-avdrag med argumentet att det handlar om att underlätta för rika människor att skaffa sig pighjälp. Samtidigt för samma partier en politik som underlättar för typiska ”manliga” sysslor genom s.k. ROT-avdrag. Att ge avdrag för ”manliga” tjänster, men inte för mer ”kvinnliga” sysslor, tyder på ett gammalt könsrollstänkande.

I grund och botten handlar det om att se hur vanliga familjer har det. Många kvinnor och män arbetar heltid för att få ekonomin att gå ihop och har samtidigt ansvar för hem och familj. I dagsläget drar framför allt många kvinnor ett tungt lass och riskerar att bli utbrända på grund av dubbelarbete. Ett sätt att få bort dubbelarbetet i hemmet är att göra det billigare och enklare att få hjälp med sådant som städning, tvätt, trädgårdsarbete eller att någon gång hämta barnen på dagis.

Fel! Okänt namn på

Vid sidan av att hjälpa familjer att få vardagspusslet att gå ihop så skulle ett RUT-avdrag leda till fler tjänsteföretag och därmed många nya jobb, för både kvinnor och män. Som exempel kan nämnas att ROT -avdragen har resulterat i positiva effekter för byggnadsarbetares arbetsmarknad. Många som idag är fast på den svarta arbetsmarknaden skulle äntligen kunna ta sig in på den vita. Det visar inte minst det RUT-avdrag som införts i Finland. Efter ett år kan man konstatera att reformen lett till både nya jobb och bra service. Dessutom har det visat sig att hälften av de jobb som skapats gått till långtidsarbetslösa kvinnor.

Centerpartiet vill också öka mångfalden och valfriheten inom hemtjänsten. Tillsammans med de övriga partierna i Allians för Sverige har Centerpartiet utarbetat ett förslag om fritt val i äldreomsorgen efter mönster av bl.a. Danmark. De som utnyttjar hemtjänstens service ska kunna anlita privata eller alternativa utförare samt byta ut en tjänst man inte är nöjd med eftersom mångfald och konkurrens främjar högre effektivitet, bättre bemötande större lyhördhet för servicemottagarnas egna behov samt större utbyte av våra skattepengar. Vi vill också införa en möjlighet för kommuner att införa servicecheckar för kompletterande hemtjänst som ett sätt för äldre som känner att de behöver hjälp men inte har tillräckligt stora behov för att beviljas ordinarie hemtjänst.

Centerpartiet vill ge mer tid över genom:

- **Avdrag för hushållsnära tjänster, s.k. RUT-avdrag**

Vi föreslår ett RUT-avdrag som innebär en skattereduktion på 50 procent av arbetskostnaden på hushållsnära tjänster som utförs i hemmet.

- **Fritt val och servicecheckar i hemtjänsten**

Fritt val i hemtjänsten och kommunala servicecheckar innebär också att det skapas en trygg bas för en mängd företag i tjänstesektorn. Med denna bas som grund, och våra förslag om sänkta skatter på hushållsnära tjänster, kommer de att kunna erbjuda tjänster också på en större marknad. Vi får en grogrund för nya småföretag, ofta drivna av kvinnor, och skapar nya jobb. Vad som ovan anförts om att underlätta för servicetjänster i hemmet bör ges regeringen till känna.

Ökad mångfald ger fler jobb att välja på

Sveriges arbetsmarknad är fortfarande starkt könssegregerad. Om vi menar allvar med att kvinnor ska ha samma möjligheter till löneutveckling, personlig utveckling, bra ledarskap och karriärmöjligheter som män så måste det ske en förändring. Traditionellt manliga arbetsplatser som t.ex. inom teknik och naturvetenskap måste öppnas upp och attityderna förändras så att kvinnor kan och vill söka sig till nya yrken.

Vi har mycket att vinna på att öppna upp för kvinnor att komma in på traditionella manliga arbetsplatser och för män att komma in på traditionellt

Fel! Okänt namn på

kvinnliga arbetsplatser. Kvinnor och män har olika bakgrund, perspektiv och erfarenheter och tillför därför olika kompetenser, olika kompetenser som så väl behövs för att nå framgång och som kan leda till nya produkter och tjänster.

En stor del av kvinnorna i Sverige arbetar i yrken där den offentliga sektorn är den enda tillgängliga arbetsgivaren. Det gäller många av dem som jobbar i vården eller med omsorg om barn och gamla. Med några få undantag finns det, för den som vill jobba i de yrkena, inga privata arbetsgivare att välja på. Det leder till att många kvinnor är fast i en snäv arbetsmarknad. Med ökad mångfald inom exempelvis vårdsektorn kan alternativa arbetsmarknader skapas med en större valfrihet mellan olika arbetsgivare, vilket kommer att leda till bättre löner och förbättrad arbetsmiljö. Då växer också kvinnors möjlighet till större frihet på arbetet, högre lön och ökade karriärmöjligheter.

Kvinnor ska kunna tjäna pengar även om de jobbar inom vård och omsorg. Men det är långt ifrån självklart. Alldeles nyligen har regeringen lagt förslag om att införa en ny stopplag. Om den genomförs kommer den effektivt att hindra kvinnors karriärmöjligheter och löneförhöjningar inom välfärdssektorn. Vi vill, istället för stopplag, införa en startlag för att stimulera framväxten av alternativ och mångfald inom offentlig sektor.

Förutom de formella hindren som finns så omgärdas privata vårdgivare av negativa myter. De framställs som mer vinstfixerade än andra företagare, och som att de bara erbjuder vård till rika eller som att kvaliteten på den vård de ger skulle vara dålig.

Men de myterna har inget stöd i verkligheten. När knappt var fjärde företagare inom hälso- och sjukvården kan försörja sig på sitt yrke är det tydligt att höga ekonomiska vinster inte är drivkraften för företagare inom hälso- och sjukvården. De myter som sprids om privata vårdgivare är nidbilder som kvinnor som arbetar i dessa företag inte känner igen sig i.

Inom den offentliga sektorn finns det en potential för konkurrensutsättning värd omkring 300 miljarder kronor, enligt beräkningar av Svenskt Näringsliv. Vi vill öppna för entreprenörers möjligheter att vara med och utföra sådan verksamhet som idag enbart bedrivs i offentlig regi och bidra till att människor kan få bättre och snabbare vård och inte minst att kvinnor får fler arbetsgivare att välja på.

Konkurrensutsätt den offentliga sektorn:

- **Intraprenörskap i offentlig regi**

Genom att uppmuntra intraprenörskap i offentlig sektor kan de offentliga arbetsgivarna öka intresset och motivationen bland anställda att starta eget. Det kan t.ex. handla om att ta ansvar för enhetens resultat, budget eller andra områden med inflytande.

- **Utmaningsrätt för anställda i offentlig sektor**

Utmaningsrätt dvs. rätt för privata företag att utmana kommuner, lands-ting/regioner, statliga myndigheter och verk om drift av verksamhet.

Vad som ovan anförts om att bredda kvinnors arbetsmarknad genom att konkurrensutsätta offentlig sektor bör ges regeringen till känna.

Rättvisa åt kvinnor

Det finns bland många debattörer en övertro till politisk styrning för att lösa jämställdhetsproblemen. Den nedslående sanningen är att trots alla jämställdhetsplaner, deklarationer och principdokument, så ökar ojämställdheten i arbetslivet, och lönediskriminering, sexuella trakasserier och orättvis behandling vid graviditet och föräldraledighet fortsätter. Det är uppenbart att de metoder som prövats inte fungerar.

Det räcker inte med jämställdhetsplaner för att stoppa diskriminering. I dagens läge kan en företagare bli fälld för att denne saknar en jämställdhetsplan, men det är näst intill omöjligt att bli fälld för att man lönediskriminerar. Det innebär att små företag som har små resurser för att upprätta planer riskerar att bli fällda, medan ett stort företag som kan avsätta personal för att skriva planen kan gå fria även om man fortsätter att lönediskriminera.

I dagens Sverige är jämställdhet på papperet viktigare än jämställdhet i praktiken. Det innebär att man blundar för att det finns kvinnor som diskrimineras på sina arbetsplatser och nöjer sig med att jämställdhetsdokumenten är i sin ordning. Istället för att fokusera bara på jämställdhetsdokument vill Centerpartiet lägga kraft på att lagen följs. De som diskriminerar kvinnor ska dras inför domstol så att vi får ett slut på diskrimineringen! Arbetsgivarna måste se att diskriminering får konsekvenser, annars kommer vi aldrig att bli av med sexuella trakasserier och lönediskriminering. När vi statuerat exempel kommer också intresset för att åstadkomma förändring öka.

Centerpartiet vill öka kvinnors möjlighet till rättvis behandling genom:

- **Alla diskrimineringsmål ska avgöras i allmän domstol**

I dagens läge är det snart sagt omöjligt för en diskriminerad kvinna att få rätt i den partssammansatta Arbetsdomstolen (AD). Därför vill Centerpartiet att alla diskrimineringsmål ska lyftas ur Arbetsdomstolen och avgöras i allmän domstol. Därmed blir det möjligt att överklaga domar, och parterna får den roll de bör spela, som parter och inte som domare. Vad som ovan anförts om att arbetsgivare som diskriminerar kvinnor på grund av kön ska dras inför allmän domstol bör ges regeringen till känna.

Fler kvinnliga företagare

Centerpartiet anser att fler kvinnor borde ges bättre möjligheter att starta och driva företag av det självklara skälet att kvinnors företagande bidrar till välfärden och ökar Sveriges tillväxt och konkurrenskraft. Många kvinnor är

Fel! Okänt namn på

verksamma inom den snabbväxande tjänstesektorn där det finns goda möjligheter för fler att bli företagare. Men för att fler kvinnor ska våga starta eget måste det bli billigare och enklare att anställa, något som vänsterkartellen inte visar någon som helst förståelse för.

Det finns tre gånger fler män som är företagare än kvinnor. Dessutom är det fler kvinnor än män som tvingas lägga ned sina företag. Vi vill ha ett samhälle där företagande är naturligt, såväl för kvinnor som för män.

Centerpartiet vill underlätta för fler kvinnor att starta och driva företag genom:

- **Utbyggt stöd till affärsrådgivning för kvinnor**

Centerpartiet var under de borgerliga regeringsåren, 1991–1994, initiativtagare till ett program för affärsrådgivning för kvinnor och uppstart av kvinnliga resurscentrum i hela landet. Dessa åtgärder har givit goda resultat i form av bl.a. jobb, nya företag och stöd till kvinnor med utvecklingsidéer och bör permanentas.

- **Stöd till forskning om kvinnors företagande**

Det är viktigt att öka kunskapen om hur kvinnors företagande ser ut, vilka organisationsformer man väljer och vilka företagsidéer man har osv. Under den förra borgerliga regeringen startades ett omfattande forskningsprogram som givit god kunskap. Denna forskning måste fortsätta och utökas. Centerpartiet satsar 100 miljoner kronor på kvinnligt företagande till skillnad från regeringens 15-miljonerssatsning.

- **Starta-eget-sparande**

Med vänsterkartellens politik finns det knappast några drivkrafter eller ekonomiskt utrymme för att starta eget företag. Därför vill vi att man ska kunna spara upp till ett tak skattefritt för att kunna använda dessa pengar till att investera i det egna eller andras företag.

- **Riskkapitalavdrag**

Bristen på pengar och risken att bli utan inkomst är ofta ett hinder när kvinnor funderar på att ta steget att starta företag. Centerpartiet vill införa ett personligt riskkapitalavdrag, där de som tillför företaget eget riskkapital, t.ex. genom lån eller eget sparande, får göra ett riskkapitalavdrag mot inkomst på upp till ett tak. Se gärna i Centerpartiets jobbmotion för fler förslag på detta område.

- **Lika villkor för företagare och anställda i socialförsäkringssystemen**

Lagarna kring socialförsäkringarna tycks bygga på uppfattningen att företagare inte kan bli sjuka och absolut inte vill bli föräldrar. Centerpartiet vill att samma villkor ska gälla för företagare som för anställda gällande sjukpenning, föräldraförsäkring och ersättning vid arbetslöshet.

- **Sänkta skatter för småföretagare**

Centerpartiet vill tillsammans med Allians för Sverige stödja privata företag som nyanställer fr.o.m. den 1 jan 2006. Stödet utgår genom kraftigt subventionerad arbetsgivaravgift för alla privata arbetsgivare som ökar sin personalstyrka – räknat i helårsekvivalenter – jämfört med föregående år. Stödet införs permanent men trappas av på individnivå. Vi vill reformera 3:12-reglerna och avskaffa förmögenhetsskatten.

Vad som ovan anförts om att underlätta för kvinnor att starta och driva företag bör ges regeringen till känna.

Vardagspusslet

Både kvinnor och män ska kunna kombinera familjeliv med arbetsliv och få vardagspusslet att gå ihop. Men idag är det många som känner sig tvungna att välja bort familj eller karriär. Kvinnorna tvekar att skaffa barn och familj på grund av arbetsmarknadsläget, bristen på trygga anställningar och risken att missgynnas under graviditet och föräldraledighet. I yrkeslivet så väljer många kvinnor deltid eller inte så kravfyllda arbeten vilka leder vidare till större utmaningar och bättre betalda arbeten. Centerpartiet anser att varken kvinnor eller män ska behöva välja bort familj eller karriär, utan vi måste kräva ett barnvänligt arbetsliv. Många kvinnor har en stark önskan att bli sin egen, starta företag, när man får barn för att man då känner att man kan få flexibilitet och styra sin vardag. Med de förändringar som vi föreslår öppnas den möjligheten även upp för många småbarnsföräldrar.

Centerpartiet ser att åtgärder mot könsrelaterad lönediskriminering också har balanserande effekt på uttaget ur föräldraförsäkringen. Det finns en stark koppling mellan delat ansvar för barn och hem och ökad jämställdhet. Idag tar män ut 18 % av de totala föräldraledighetsdagarna. 6 av 10 män tar inte ut någon föräldraledighet alls under barnets första år. Det är inte bara en förlust för barnet, utan skapar en grogrund till diskriminering av unga kvinnor i arbetslivet. Redan vid anställningsintervjun riskerar kvinnor att bli bortgallrade och få frågan om de planerar att skaffa barn. Och alltför många gravida har fått lämna eller avbryta en provanställning eller har gått miste om en löneförhöjning eller en tidigare självklar förlängning av ett vikariat. Detta visar inte minst anmälningar till JämO och olika fackförbund.

När barnet föds så är trenden fortfarande tydlig, kvinnor minskar sin arbetstid medan män jobbar mer. Det har tyvärr inte varit en prioriterad fråga hos arbetsmarknadens parter att se över hur arbetslivet är utformat för småbarnsföräldrar. Det finns lysande exempel på företag som bestämt sig för att skapa ett barnvänligt arbetsliv som visar att det är fullt möjligt. Det är i samhällsdebatten ett ensidigt fokus på vad föräldraförsäkringen spelar för roll för kvinnors situation i arbetslivet medan utformningen av arbetet som gör det möjligt för både kvinnor och män att kombinera familj och arbete kommit helt i skymundan. Fackförbunden har här en mycket viktig uppgift.

Fel! Okänt namn på

Om män och kvinnor delar på föräldraansvaret kommer det att leda till en positiv spiral på arbetsmarknaden. Men det är också så att ett barnvänligt arbetsliv skulle leda till en positiv spiral när det gäller uttag av föräldraförsäkringen. Det är kommunicerande kär! Med fler kvinnor och män som väljer att dela på föräldraledigheten och vård av sjukt barn så kommer arbetsgivare att resonera annorlunda vid anställningar och hitta strategier för hur man på bästa sätt kan organisera verksamheten när både kvinnlig och manlig personal är föräldralediga, eller vill gå ned i arbetstid. Barn, föräldrar och företagen skulle stå som vinnare på detta.

Vad som ovan anförts om att underlätta för kvinnor och män att få balans mellan fritid och arbetsliv bör ges regeringen till känna.

Familjer har olika behov

Diskussionerna om kvotering i föräldraförsäkringen och motståndet mot privata initiativ i barnomsorgen är exempel på förslag som bygger på idén om att alla familjer ska passa in i samma mall, där staten har makten över familjelivet. Centerpartiet anser att det är fel väg att gå. Centerpartiet vill, tvärt emot den rådande ordningen, stärka varje människas självbestämmande. Vi vill ge människor makt över sitt eget liv och inte detaljstyra människors vardag. För oss handlar det om att stimulera jämställdheten, inte kommendera fram siffror som ser bra ut i statistiken. Alla familjer ser olika ut och har olika behov. Därför är det viktigt att ge utrymme för individuella lösningar.

För att stimulera fler familjer att dela föräldraförsäkringen vill vi höja taket i föräldraförsäkringen. För att fler barn ska kunna få mer tid med sina pappor behövs det arbetsgivare som inte motarbetar utan stöder och som värdesätter personal som varit föräldralediga. Det krävs också ett samhälle där det är en självklarhet att pappor och mammor delar på föräldraansvaret men också på glädjen och stoltheten. Under graviditeten är man som blivande förälder öppen för hur man ska vara och hur det ska bli när barnet föds. Man söker som förälder både kunskap och förebilder för hur man ska klara av uppdraget. Om man då får kunskap om hur valen man gör när barnet föds får för effekter livet ut så är det fler som skulle göra ett medvetet val än vad det är idag. Det finns föräldrautbildningar på en del håll i landet som visar på hur stor betydelse delat ansvar har inte bara för barnet utan även för en hållbar relation mellan föräldrarna. Vi föreslår därför att man ska sprida goda exempel till hela landet. Studieförbundet Vuxenskolan har också studiecirkelmateriel där man som förälder får växa in i ansvaret tillsammans med andra föräldrar. Folkbildningen är en oprövad väg för att nå båda föräldrarna och därmed nå ett jämnare uttag av föräldraförsäkringen. Utbildning, vägledning och information ger kunskap, och kunskap är bättre än kvotering för att ändra attityder.

Genom en lagstiftning och en samhällsorganisation som prioriterar och premierar den offentligt drivna barnomsorgen värnas statens makt över barnfamiljerna och hur omsorgen om barnen ska se ut. Centerpartiet vill se en barnomsorgsreform som utgår från varje barns individuella behov och varje

familjs unika förutsättningar och önskemål. Om familjerna fick större makt över de offentliga resurserna till barnomsorgen och en reell frihet att välja sitt eget alternativ, skulle sannolikt efterfrågan leda till att utbudet av barnomsorgsformer skulle se helt annorlunda ut än idag. Istället för offentlig likriktning skulle vi få en mångfald av offentliga, privata och kooperativa barnomsorgsformer. Med ökad mångfald kan föräldrarna känna större trygghet eftersom de själva har fått välja den lösning som passar bäst för deras barn, deras familj och arbetssituation.

Centerpartiet vill ge barnen mer tid med båda sina föräldrar genom:

- **Ett spritt föräldragrupperkoncept**

Det finns många goda exempel på föräldragrupperkoncept med goda resultat, de ska spridas vidare och på det viset ge föräldrarna kunskap om betydelsen av deras val när barnet föds.

- **Höjt tak i föräldraförsäkringen**

Taket i föräldraförsäkringen höjs till 11 basbelopp vilket innebär att valfriheten för familjerna ökar, dessutom vill vi höja grundnivån i föräldraförsäkringen till 200 kr per dag.

- **Kraftigt höjt barnbidrag för barn i åldern 1–4 år**

För att skapa ökad valfrihet för familjerna vill Centerpartiet ge föräldrar laglig möjlighet och bättre ekonomiska förutsättningar att gå ned i arbetstid när barnen är små genom kombinationen av rätt till halvtidstjänstledighet och en kraftig höjning av barnbidraget till barn i åldern 1–4, från dagens 950 kr i månaden till 1 650 kr i månaden.

- **Mångfald av barnomsorgsformer genom barnomsorgspeng**

En reell valfrihet är en grundbult i familjers självbestämmande och förutsätter en mångfald. Därför vill Centerpartiet införa en barnomsorgspeng. Olika omsorgsformer, som t.ex. privat eller kooperativ, ökar mångfalden och stimulerar utvecklingen. Makten över barnomsorgen ska flyttas till föräldrarna.

- **Värna företagets rätt att teckna tilläggsförsäkringar**

Idag tecknar vissa företag egna tilläggsförsäkringar till föräldraförsäkringen för att garantera att deras anställda får möjlighet till en högre ersättning när de är föräldralediga. Fackförbundens möjlighet att inskränka företagets möjlighet att teckna tilläggsförsäkringar till föräldraförsäkringen måste lagstiftas bort.

- **Föräldraskap ska inte diskrimineras**

Lika självklart som det är att ingen ska diskrimineras på grund av kön, etnicitet eller sexuell läggning, lika självklart ska det vara att ingen ska behöva diskrimineras på grund av att man är gravid eller har tagit ut föräldraledighet. Därför vill vi att uppsägningstiden för den som blir uppsagd under sin föräldraledighet ska börja löpa först när arbetstagaren återgått till arbetet.

Fel! Okänt namn på

Vad som ovan anförts om att öka barnfamiljers valfrihet bör ges regeringen till känna.

Våldet mot kvinnor måste upphöra

2003 anmäldes det 22 400 misshandelsbrott mot kvinnor (vilket bedöms vara ca 20–25 % av det faktiska antalet, eftersom mörkertalet är stort). Trots det har regeringen ingen handlingskraftig plan för att motverka mäns våld mot kvinnor.

Sanningen är att regeringens egna utredare fullständigt dömer ut det arbete som görs för att motverka våld mot kvinnor och menar att det saknas både pengar och kunskap och att 90-talets kvinnofridsreform hittills varit ett slag i luften. Mäns våld mot kvinnor är fortfarande ett lågprioriterat, förminskat problem hos myndigheterna. De myndigheter som 1998 fick i uppdrag att bekämpa våldet har i allmänhet gjort för lite eller inget alls. Istället för att se till att det finns tillräckligt med resurser för att hjälpa de utsatta kvinnorna, väljer regeringen att nöja sig med att prata om problemen.

Kvinnojourerna runt om i landet är ett utmärkt exempel på när samverkan mellan det civila samhället, det offentliga och det privata fungerar som bäst, till stöd och hjälp för den enskilde. Det är något som vänsterkartellen vill bryta genom att ”förstatliga” kvinnojourerna. För Centerpartiet är det självklart att inte ta ifrån det civila samhället en uppgift som det sköter bra, utan istället uppmuntra den utvecklingen och bidra med stöd för att utveckla en väl fungerande verksamhet. Två exempel på hur det civila samhället agerat och gjort skillnad är Piteåuppropet som jobbat för kvinnofrid samt Centerpartiets eget mansnätverk.

Våldet mot kvinnor är ett människorätts- och folkhälsoproblem där ingen får smita undan sitt ansvar. Det är inte acceptabelt att kvinnor och barn ska behöva leva med hot om våld och inte kunna känna sig fria. Det är bara den som slår som ska känna skuld för att kvinnor misshandlas, men alla individer – både kvinnor och män – har ett ansvar för att uppmärksamma våldet mot kvinnor och aktivt göra något åt det.

Centerpartiet vill förhindra våld mot kvinnor genom:

- **Ökad utbildning och kompetens**

Myndigheter och myndighetspersoner som dagligen kommer i kontakt med hotade eller misshandlade kvinnor måste ha en stor kunskap om deras situation och förmåga att sätta sig in i vad de utsatta kvinnorna varit med om. Därför behöver insatserna för att utbilda och fortbilda myndighetsföreträdare öka.

- **Mer forskning om mäns våld mot kvinnor**

I den forskning som finns är ofta fokus på den kvinna som blivit misshandlad. Men för att långsiktigt kunna förebygga och motverka våld mot kvinnor krävs en ökad kunskap inte bara om brottets effekter på offret, utan också om gär-

Fel! Okänt namn på

ningsmannen, som ofta är en man. Därför behöver vi ökad forskning om män som misshandlar, om metoder och utveckling av hur män som misshandlar ska behandlas. För att kunna bryta det negativa beteende män som utövar våld mot kvinnor hamnat i ska behandling ingå som en naturlig del av strafftiden.

- **Stärkta kvinno-, mans- och brottsofferjourer**

Brottsofferjourerna är av stor betydelse för de drabbade eftersom de erbjuder någon att tala med, praktisk hjälp i kontakter med myndigheter och försäkringsbolag och stöd vid rättegångar. Vi vill att både kvinno- och mansjourerna samt brottsofferjourerna ska stärkas.

- **Rätt till bättre skydd**

Rätt till skydd, förturstbostad och ekonomiskt bistånd är tre viktiga bitar som ofta inte fungerar i praktiken. Det ekonomiska biståndet måste sättas i samband med skyddsbehovet eftersom det är viktigt att kvinnan inte är ekonomiskt beroende av den man som misshandlar eller hotar henne.

- **Effektiv rehabilitering**

Jourerna står för den akuta verksamheten, men det krävs också ett arbete som syftar till att förhindra mer våld i framtiden. Det krävs att man för mannen både synliggör, verklighetsgör och allvarliggör våldet som ett problem, så att mannen ser och förstår och tar ansvar för sitt eget våld, för att då också kunna bryta ett destruktivt beteende. Det krävs också åtgärder för att kunna hjälpa kvinnan vidare och inte acceptera ett destruktivt förhållande. Det finns en del experter knutna till kvinnojouren och det finns även arbete i mansjourer för att möta männen, men det är långt från tillräckliga insatser på området. Även barn är en grupp som ofta glöms bort helt och hållet. I Norge finns ett program, *Alternativ til vold*, som arbetar mycket framgångsrikt med misshandlande män. De allra flesta fullföljer programmet, och det är en låg återfallsfrekvens. Man ser också att med ytterligare resurser så har man i detta arbete också god kunskap som är en god grund för ett förebyggande arbete i skolor och föräldragrupper.

- **Trygghetspaket för hotade kvinnor**

Hotade kvinnor ska ha tillgång till trygghetspaket och larm. Idag kan hotade personer få stå i kö för att få skyddsutrustning, vilket är oacceptabelt. Även annat skydd såsom hundar och livvakt bör finnas för den som har behov av det.

- **Förändrat arbetssätt och kortare handläggningstider**

Direkt vid anmälan av misshandel i nära relationer, på stationen eller när polis kommer till brottsplatsen och i sjukvården, så ska den misshandlade bemötas på ett förtroendefullt sätt, skador konsekvent dokumenteras för att senare stödja vittnesmålen och korta ned polisens och åklagares handläggningstider. Fler poliser och åklagare bör ha möjlighet att samverka och specialisera sig på att utreda våld i nära relationer. Flera särskilda familjevåldsenheter inom polisen bör inrättas.

Fel! Okänt namn på

- **Rimliga straffskalor**

Brotten mot liv och hälsa är den mest förkastliga typen av brottslighet, och det bör synas i straffskalorna. Idag är maxstraffet sex år för brott som t.ex. grovt sexuellt övergrepp mot barn, grovt barnpornografibrott våldtäkt. Detta kan jämföras med straffet för grovt bokföringsbrott, grovt försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning eller grov oredlighet mot borgenärer där maxstraffet också är sex år. Centerpartiet menar att detta inte är förenligt med det allmänna rättsmedvetandet. Det måste finnas en övergripande syn på hur vi värderar mänskliga rättigheter, exempelvis rätten till sin egen kropp, och detta bör lysa igenom i lagstiftningen. Straffskalorna ger signaler till samhället om snedvridna prioriteringar.

- **En ny brottsparagraf för att skydda barn som bevittnar våld**

Vid våldsutövning inom familjen försiggår psykisk misshandel av barn som tvingas leva med att förälder eller syskon blir slagna eller hotas. Det är dock svårt att lagföra denna typ av barnmisshandel, eftersom det som inte uttryckligen är förbjudet inom straffrätten inte heller kan utgöra ett brott ("inget straff utan lag"). Därför bör en ny brottsparagraf införas i brottsbalken om sådan psykisk misshandel. Att barn som tvingas leva med våld inom familjen även i lagens mening ska anses utsättas för psykisk misshandel.

- **Skärpt besöksförbud**

Det är viktigt att skyddsåtgärder i fall av misshandel i hemmet tar sikte på att begränsa förövarens rörelsefrihet, snarare än att inskränka den drabbades livsutrymme. Därför måste överträdelse av besöksförbud leda till hårda och skyndsamma åtgärder. Om risken för brott mot förbudet bedöms som stor, eller om det finns andra viktiga skäl för åtgärden, bör elektronisk övervakning, exempelvis fotboja, kunna användas. Den misstänkte måste också kunna häktas vid en överträdelse för att offret ska kunna få ett bättre skydd än idag. Vad som ovan anförts om att stoppa mäns våld mot kvinnor bör ges regeringen till känna.

- **Systemfel som också slår mot kvinnor**

När en kvinna misshandlas i en nära relation så är det inte slut efter slaget och anmälan. Även när det gäller överfallsskydd i hemförsäkringar, att skadestånd vid övergrepp ingår i bodelning, svårigheterna att få ut tilldömt skadestånd till att bankerna kan vägra bodelning om de så önskar gör att mannen kan fortsätta att utöva sin makt och kontroll över kvinnan. Det finns mycket kvar i vår lagstiftning och regelverk som måste ses över med utgångspunkt i det maktspel som finns mellan två parter i ett destruktivt förhållande. Lagstiftningen måste vara utformad så att den inte förstärker den starkes rätt utan istället stöder den sedan tidigare utsatta parten. Därför kräver vi en total översyn av svensk lagstiftning som rör regleringen mellan makar och sambor. Vad som ovan anförts om att det behövs en total översyn av svensk lagstiftning som rör regleringen av privatekonomisk karaktär mellan makar och sambor bör ges regeringen till känna.

- **Rättighet till sin egen kropp**

Varje individ, kvinna som man, ska ha rättigheten till sin egen kropp. Ingen ska bli tvingad att göra något hon eller han inte har givit sitt samtycke till. Sexualiseringen av det offentliga rummet måste motarbetas. Centerpartiet ska sträva efter ett samhälle där var och en har rätt att vara och se ut som hon/han vill. Allt fler flyktingar kommer till Sverige från länder där könsstympning praktiseras. För att kunna ta hand om dessa kvinnor, och i vissa fall barn, behövs ökad kunskap bland myndighetspersoner och personal inom vården.

Över 20 miljoner illegala aborter sker varje år i världen. Kvinnors möjlighet till fria och säkra aborter är fortfarande mycket begränsade i många länder. Centerpartiet anser att abort ska räknas som en rättighetsfråga och inte som en välfärdsfråga. Sexuell och reproduktiv hälsa bör betraktas ur ett makt- och rättighetsperspektiv för att inte hamna inom ett smalt sjukvårdsfack. I Sverige får aborter endast utföras på kvinnor som är svenska medborgare eller bosatta i Sverige. Enligt den lag som finns idag så gäller följande: om en utländsk kvinna blir gravid i en svensk säng med en svensk man är abort tillåtet, men om en utländsk kvinna blivit gravid i ett hem utanför Sverige tillåter inte lagen att abort utförs här i Sverige. När det gäller annan sjukvård finns det möjlighet att ta emot människor från andra länder, men inte när det gäller abort. Lagen stoppar kvinnor från länder med strängare lagstiftning att få aborter utförda i Sverige, även om sjukvårdspersonal i t.ex. Jönköping utfört aborter på kvinnor från andra länder. Centerpartiet anser att det är fel att lagen inte tillåter aborter för utländska kvinnor i vårt land och vill tillåta fria och säkra aborter för utländska kvinnor i Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

Prostitution och människohandel

Enligt uppskattningar kommer ca 500 000 kvinnor årligen som offer för människohandel till någon av EU:s medlemsstater. Enligt FN blir mellan 700 000 och 2 miljoner människor offer för människohandel varje år. Människohandeln kan ekonomiskt jämföras med den internationella drog- och vapensmugglingen. FN har uppskattat att de kriminella grupperna tjänar ca 7 miljarder dollar varje år på handel med kvinnor. I Europa har flera länder nyligen legaliserat prostitution. Trafficking och prostitution är båda delar av samma problem. Handeln med kvinnor och barn är i högsta grad verklighet i Sverige idag. Att detta sker är för att det finns en efterfrågan, någon är beredd att betala. I kampen för legalisering finns det starka krafter med stora ekonomiska intressen bakom. Därför måste de goda motståndskrafterna mobilisera och ta strid för kvinnors och barns mänskliga rättigheter.

Centerpartiet vill bekämpa prostitution och människohandel genom:

- **Hårdare kontroll**

Fel! Okänt namn på

Det behövs hårdare kontroll vid våra gränser och punktmarkering på de kriminella organisationer som smugglar. Ökade insatser krävs för att komma till rätta med den ökade människohandeln. För detta krävs fler särskilda enheter inom polismyndigheten som har specialkompetens för att arbeta med prostitution och trafficking. Sverige har, genom undertecknandet av Förenta nationernas människohandelsprotokoll, förbundit sig att ställa människohandlarna inför rätta och vidta åtgärder mot den organiserade brottsligheten.

- **Ökade befogenheter för tullen**

Tullen bör få ökade befogenheter att ingripa vid misstanke om människosmuggling och illegal invandring. Tullen bör ha befogenhet att ingripa mot smuggling över hela Sveriges yta och inte bara vid gränsen, såsom fallet är idag. Ett system med möjlighet till tullkontroll i hela Sverige skulle medföra en smidigare gränspassage för det legala handelsflödet. Tullen bör även ha rätt att begära legitimation vid tullkontroll för att kunna effektivisera tullens arbete och förhindra människohandel.

- **Permanent uppehållstillstånd**

Centerpartiet anser att såväl barn som vuxna som utsatts för människohandel för sexuella ändamål i Sverige ska ha rätt att få permanent uppehållstillstånd.

- **Ändrad lagstiftning**

Centerpartiet menar att den som i ond tro haft sexuellt umgänge med tvångsprostituerad ska kunna dömas för våldtäkt istället för sexköp som är fallet med dagens lagstiftning. Män som direkt medverkar till att förstöra en annan människas liv ska inte kunna fly från sitt ansvar och skylla allt på människohandlarna.

- **Forskning för ökad kompetens**

Forskningsinsatser måste stimuleras för att utveckla metoder och öka kompetensen hos de myndigheter och organisationer som kommer i kontakt med prostituerade och offer för människohandel. Forskningen ger också ett viktigt fakta- och statistikunderlag för både beslutsfattare och opinionsbildare.

Vad som ovan anförts om att arbeta för att prostitution och människohandel upphör bör ges regeringen till känna.

Stärk kvinnors rättigheter i världen

I ett flertal rapporter har Socialstyrelsen visat hur kvinnor systematiskt diskrimineras i världen, omsorgen och inom socialtjänsten. En man med hjärtinfarkt eller kärlkramp har 50 % högre chans att få en hjärtoperation än en kvinna med samma diagnos. Män får både nyare och dyrare läkemedel mot magsår, depression och höga blodfetter. Och sjukdomar som män oftare drabbas av, som hjärt-kärlsjukdomar, har traditionellt prioriterats högre forskningsmässigt än de sjukdomar som kvinnor får, t.ex. kroniska smärttillstånd

som reumatism. Dessutom är det så att när det gäller t.ex. kranskärlsoperationer missgynnas äldre systematiskt och drabbar därmed oftare kvinnor än män eftersom kvinnor i genomsnitt har en längre livslängd.

Det är inte acceptabelt att kvinnor och män som är i behov av vård och läkarhjälp bemöts så olika när behovet av hjälp är som störst. Än värre blir det när diskrimineringen blir dubbel, för den kvinna som prioriteras lägre i vården både för att hon är äldre och för att hon råkar vara kvinna. Också i vården och omsorgen är mannen och mannens behov norm.

Centerpartiet vill stärka kvinnors rättigheter i vården och omsorgen genom:

- **En samlad patienträttighetslag**

Patientens möjligheter att utöva självbestämmande och vara delaktig i vården måste öka. Därför bör befintliga lagar som definierar patientens rättigheter samlas i en särskild patienträttighetslag. Sverige är det enda land i Norden som inte har en sådan lag. Lagen bör precisera medborgarens rätt till behandling, valfrihet, tillgänglighet, information (t.ex. vad avser rätt att ta del av nationella kvalitetsregister), bemötande, hur ansvar för eventuella brott mot patientens rättigheter och säkerhet kan utkrävas samt tydligt stadga att män och kvinnor ska bemötas på ett likvärdigt sätt i vården.

- **Ett nationellt hälsonät och individuella "hälsopass"**

Det är glädjande att ett läkemedelsregister nu inrättas. Det gör det möjligt för läkare och berörd vårdpersonal att informera sig om vilka andra läkemedel en patient har fått sig tillskrivna, och på så vis lättare motverka övermedicinering och förutse eventuella biverkningar. Det är särskilt viktigt för kvinnor, eftersom kvinnor oftare än män rapporterar biverkningar av olika medicinska preparat. Det nationella läkemedelsregistret bör också användas till att analysera systematisk diskriminering av kvinnor i läkares förskrivning av medicinska preparat. Centerpartiets förslag om ett nationellt hälsonät samt personliga "hälsopass" ger ytterligare redskap, såväl för den enskilde att förstå och bli delaktig i sin hälso- och vårdssituation som för att underlätta en förbättrad forskning kring hur män och kvinnor behandlas i vården, behandlingsmetodernas effektivitet med avseende på kön osv.

- **Ökade forskningsresurser för jämställd vård**

Den medicinska forskningen har traditionellt varit oerhört fokuserad på mannens sjukdomsbild och sjukdomar som män får oftare än kvinnor. Därmed har också forskningen kring behandlingsmetoder och medicinska preparat styrts i samma riktning. Centerpartiet anser att det är tid att öka anslagen till forskning på sjukdomar som oftare drabbar kvinnor och på kvinnors sjukdomstillstånd och mediciner och deras verkan på kvinnor. Vad som i motionen anförts om att kvinnor och män ska behandlas lika i vård och omsorg bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

Minska ohälsan i arbetslivet

Kvinnor betalar ett högt pris för bristande jämställdhet i arbetslivet genom nedsatt hälsa, sjukskrivning och förtidspensioner. Antalet sjukskrivna eller förtidspensionerade är fortfarande mycket högt. Värst är utvecklingen när det gäller kvinnor. Just nu ser sjukskrivningarna ut att minska, men det beror till stor del på regeringens sätt att lösa problemet genom att överföra sjuka till förtidspensionering. Problemet är egentligen inte löst det har bara flyttats någon annanstans. En stabilt hög ohälsa och ett kapitalt misslyckande med uppföljning och rehabilitering av längre sjukskrivningar maskeras inom ramen för förtidspensionssystemet. Det drabbar framför allt kvinnor.

Centerpartiet motsätter sig bestämt att långtidssjukskrivna kvinnor mer eller mindre i grupp avskrivs från rehabilitering och uppföljning. Därför behöver arbetet med handläggningen, uppföljningen och rehabiliteringsinsatser stärkas för att hjälpa fler kvinnor tillbaka till arbete.

Den politik regeringen för verkar inte i rätt riktning. Under 2004 fattades beslut om ett nytt arbetsgivaransvar som innebär att arbetsgivaren övertar betalningsansvaret för 15 % av sjukpenningskostnaderna för en sjukskriven anställd. Det riskerar att skapa selektering, dvs. att arbetsgivare undviker att anställa medarbetare som kan misstänkas ha en hög risk för sjukfrånvaro. Och eftersom kvinnor är överrepresenterade i långtidssjukskrivningarna riskerar det att leda till att det blir svårare för kvinnor att få jobb, och allra svårast för den kvinna som varit långtidssjukskriven och vill tillbaka i arbete. Det som behövs är att sätta individen i fokus på ett tydligare sätt än idag. De olika systemen och myndigheterna behöver samordnas för att nyttja resurserna på ett bättre och effektivare sätt. Centerpartiet ser också att lokala initiativ i högre utsträckning kunde gynnas; först då kan fler komma tillbaka i arbete.

Centerpartiet vill minska ohälsan i arbetslivet genom:

- **Rehabiliteringsgaranti**

Vi vill införa en rehabiliteringsgaranti som består av en preliminär rehabiliteringsplan och tillgång till rehabiliteringslots inom fyra veckor efter sjukskrivningen, rätt till rehabpeng om rehabgarantin inte uppfylls, ett nytt differentierat arbetsgivarinträde i sjukförsäkringen som relaterar ansvaret till arbetsgivarens storlek, en ny beräkningsgrund för ersättningen i sjukförsäkringen baserad på genomsnittsinkomsten under de senaste 12 månaderna före sjukskrivningen. Dessutom vill vi se ökade insatser så att människor som är sjukskrivna kan återgå till att arbeta.

- **Modern arbetsorganisation i offentlig sektor**

Verklig eller upplevd maktlöshet är en av de viktigaste anledningarna som de långtidssjukskrivna själva anger som skäl till sin sjukskrivning. Eftersom långtidssjukskrivningarna är särskilt stora inom offentlig sektor har vi som politiskt ansvariga stora möjligheter att åtgärda roten till det onda, genom att utforma offentlig verksamhet med moderna arbetsorganisationer som ger större delaktighet, ökad makt över det egna arbetet och större befogenheter för enskilda och arbetslag.

Vad som i motionen anförs om att åtgärda ohälsan för kvinnor och män i arbetslivet bör ges regeringen till känna.

Kvinnor i väpnade konflikter

Krig och väpnad konflikt är ett av de mest könssegregerade områden som finns. Längre var kvinnor helt frånvarande från utrikespolitik, diplomati och försvar. Fortfarande avgörs frågor om krig och fred i mycket stor utsträckning av män.

FN:s säkerhetsråd har genom sin resolution 1325/2000 markerat vikten av kvinnors bidrag till upprätthållande och främjande av fred och säkerhet och deras specifika behov och bekymmer i väpnade konflikter och efter konflikter. Under väpnade konflikter bärs det civila samhället vanligen upp av kvinnorna, genom att de håller ihop samhällena och svarar för barnens respektive åldringarnas trygghet och säkerhet. Samtidigt som kvinnorna därmed är de första i det civila samhället som erfar de omedelbara konsekvenserna av krig, är de också ofta de första med att arbeta för fred och försoning. Resolutionen belyser också ansvaret för det internationella samfundet att tillhandahålla skydd för civila och barn och hur man kan förhindra väpnade konflikter över huvud taget.

Fortfarande råder dock brister i implementeringen av resolutionen, och det är en lång väg innan jämställdhet mellan man och kvinna har uppnåtts i arbetet för fred och säkerhet. I en rapport från oktober 2002 av FN:s generalsekreterare om *Kvinnor, fred och säkerhet* identifieras en rad områden som framför allt bör belysas och åtgärdas för att resolution 1325 ska anses vara uppfylld.

Centerpartiet arbetar för att:

- **Genderperspektivet måste införlivas i allt fredsarbete**

Vi måste uppmärksamma i vilken utsträckning de mänskliga rättigheterna kränks för kvinnor och barn i väpnade konflikter och försäkra oss om att dessa övergrepp lyfts fram i all planering och implementering av fredsoperationer. Det är även viktigt att kvinnor involveras helt och hållet i förhandlingar och fredsavtal på nationell och internationell nivå samt att tillhandahålla utbildning i formell fredsprocess för kvinnogrupper och kvinnoorganisationer.

Resolution 1325/2000 uppmanar FN:s medlemsstater att öka deras frivilliga finansiella och tekniska stöd till utförandet av missioner och program

Fel! Okänt namn på

med ett starkt genusperspektiv, t.ex. det arbete som utförs av United Nations Fund for Women (UNIFEM) eller United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). Centerpartiet anser det självklart att Sverige svarar på denna uppmaning och ökar stödet till FN:s arbete för en ökad införlivning av genusperspektiv på dess områden.

Det är också viktigt att Centerpartiet i alla internationella sammanhang lyfte fram vikten av hotet mot kvinnors hälsa och frihet, preventivmedel och rätten till abort. Kvinnors rättigheter som mål för såväl biståndspolitik som agerande inom EU och andra forum är viktigt för ökad jämställdhet globalt.

För att FN:s millenniemål om halverad fattigdom år 2015 ska kunna uppfyllas är det oerhört viktigt att riktade insatser för kvinnor görs. I många av tredje världens länder är det kvinnor som ”bär upp” civilsamhället. Detta gör att kvinnor ofta är nyckeln till hållbar utveckling.

Vad som i motionen anförts om att kvinnor helt och hållet ska involveras i förhandlingar och fredsavtal på nationell och internationell nivå bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 3 oktober 2005

Margareta Andersson (c)

Annika Qarlsson (c)

Birgitta Carlsson (c)

Birgitta Sellén (c)

Jan Andersson (c)

Kenneth Johansson (c)